

SPRAWOZDANIE Z WRĘCZENIA NAGRODY IM. W. FELCZAKA I H. WERESZYCKIEGO (17. EDYCJA)

Po raz siedemnasty została wręczona Nagroda im. Wacława Felczaka i Henryka Wereszyckiego. Jest ona przyznawana w dwóch kategoriach: Nagroda Główna i Nagroda Honorowa. Wyróżnia się prace naukowe z dziejów tzw. Europy Środkowej w przedziale chronologicznym od końca XVIII do XX wieku ze szczególnym uwzględnieniem historii Monarchii Austro-Węgierskiej i procesów kształtowania się nowoczesnych narodów na jej obszarach. Nawiązuje to do zainteresowań badawczych Patronów, wybitnych autorytetów w tej dziedzinie. Profesor Wereszycki był znawcą historii cesarstwa habsburskiego, a profesor Felczak skupiał uwagę na historii królestwa węgierskiego i Bałkanów. Wyniki ich studiów spotykały się z uznaniem nie tylko w historiografii polskiej, ale także międzynarodowej, co trwa niezmiennie do dzisiaj. Wyróżniają się warsztatem i obiektywizmem trudno spotykanym w czasach ich powstawania, kiedy obowiązywał tzw. marksistowski punkt widzenia. Pozostają w pamięci wykłady i seminaria cieszące się niezwykłą popularnością i uznaniem wśród studentów. Odgrywali znaczącą rolę w życiu intelektualnym wykraczającym poza mury uniwersytetu, skupiając wokół siebie nie tylko historyków.

To wszystko sprawiło, że pojawiła się myśl kontynuowania zainteresowań badawczych obu Profesorów i ustanowienia Nagrody. Inicjatywa spotkała się z życzliwym przyjęciem w Polskim Towarzystwie Historycznym, a także na Wydziale Historycznym i w Instytucie Historii UJ. Dołączyły: Uniwersytet Pedagogiczny, „Tygodnik Powszechny” i Wydawnictwo Literackie – główny Fundator Nagrody. Powstała Kapituła Nagrody, w której skład wchodziłi kolejni dziekani Wydziału Historycznego i dyrektorzy Instytutu Historii UJ oraz wybitni historycy: Andrzej K. Banach, Jerzy Borejsza, Antoni Cetnarowicz, Andrzej Chwalba, Andrzej Essen, Maciej Koźmiński, Włodzimierz Mędrzecki, Elżbieta Orman, Stanisław Pijaj, Stanisław A. Sroka i Krzysztof Zamorski. Przewodniczy Michał Pułaski. Do Kapituły wpływają propozycje dzieł polecanych przez instytucje naukowe, uczelnie, wydawnictwa, a nawet osoby prywatne. Z nich wyłania się prace rekomendowane do Nagrody, a nazwiska autorów i tytuły ich dzieł są podawane do publicznej wiadomości. Kolejnym etapem jest wybór laureatów. Nagroda ma dwie edycje – polską i zagraniczną – przyznawane naprzemiennie, przez co jej zasięg wykracza daleko poza granice kraju. Wręczenie Nagród odbywa się w trakcie uroczystego posiedzenia Kapituły z udziałem Rektora UJ i innych rektorów krakowskich uczelni, przedstawicieli władz PAU i PAN, korpusu dyplomatycznego (zwłaszcza kiedy trafia do autora zagranicznego), wydawnictw i zaproszonych gości. Obecnie Nagroda należy do najbardziej prestiżowych

wyróżnień przyznawanych historykom. Z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem w kręgach naukowych zarówno w kraju, jak i za granicą.

Siedemnasta edycja Nagrody została poświęcona historiografii zagranicznej. Oto lista nominowanych:

- S. Balik, L. Fasora, J. Hanuš, M. Vlha, *Český antiklerikalismus zdroje, témata a podoba českého antiklerikalismu v letech 1848–1938*, Praha 2015.
- R. Baron, R. Madecki, *Ceska ‘polonistická’, studia: tradice a současnost (filologie – politologie – pravo)*, Praha 2014.
- R. Baron, R. Madecki, J. Malicki, *Czeskie badania nad Polską w kontekście Europy Środkowej i Wschodniej*, Praha 2016.
- A. Basciani, *L’Illusione della modernità? Il Sud-est dell’Europa tra le due guerre mondiali*, Soveria Mannelli 2016.
- G. Egry, *Etnicitás, identitás, politika. Magyar kisebbségek nacionalizmus és regionalizmus között Romániában és Csehszlovákiában 1918–1944*, Budapest 2015.
- I. Kovacs, *Honwedzi, emisariusze, legioniści. Słownik biograficzny polskich uczestników Wiosny Ludów na Węgrzech 1848–1849*, przeł. J. Snopek, Kraków 2016.
- P. Rassek, *Für ein freies Polen und ein liberales Preußen. Czartoryskis Deutschlandpolitik am Vorabend der Revolution von 1848. Ein Beitrag zur polnisch-deutschen Beziehungsgeschichte*, Frankfurt am Main 2016, „Die Deutschen und das östliche Europa. Studien und Quellen”, t. 13.
- A.A. Żulys, *Polska w polityce zagranicznej Litwy w latach 1938–1939. Studium z historii dyplomacji*, Gdańsk 2015.

Jak widać, silnie reprezentowana była historia czeska i węgierska, a Kapituła została postawiona przed trudnym zadaniem wyboru, ponieważ każde z wyżej zaprezentowanych dzieł jest godne i uwagi, i uznania. Ostatecznie, po dyskusjach, zapadła decyzja o przyznaniu Nagrody Głównej monografii PETERA RASSKA, z młodszej generacji niemieckich historyków. Warto przytoczyć fragment opinii prof. Antoniego Cetnarowicza: „Autor podjął się opracowania tematu stanowiącego prawie nieznaną kartę z dziejów stosunków polsko-niemieckich w XIX w., które na przestrzeni dziejów uchodziły za trudne [...] postanowił wypełnić dotkliwą lukę w historiografii Czartoryskiego i jego obozu w l. 40. XIX w., w szczególności w okresie trwania I Zjednoczonego Sejmu Prus 1847 r.”. Podkreślono znakomitą bazę źródłową, zwrócono też uwagę na bliskość tej tematyki z zainteresowaniami naukowymi Patronów Nagrody.

Nagroda Honorowa przypadła ISTVANOVI KOVACSOVI za całokształt pracy naukowej, ze szczególnym wskazaniem na dzieło *Honwedzi, emisariusze, legioniści. Słownik biograficzny polskich uczestników Wiosny Ludów na Węgrzech 1848–1849*. Profesor Kovacs jest węgierskim historykiem, dyplomata, poetą, tłumaczem, znakomitym znawcą związków polsko-węgierskich, wielkim przyjacielem Polski. Jest między innymi autorem pierwszej gruntownej monografii o udziale Polaków w węgierskiej Wiośnie Ludów *Polacy w węgierskiej Wiośnie Ludów 1848–1849. Byliśmy*

z *Wami do końca*, za którą otrzymał w 2001 roku Nagrodę w pierwszej edycji, a także biografii *Józef Bem. Bohater wiecznych nadziei* i innych, licznych prac naukowych. Swoistym *opus magnum* są *Honwedzi...*, efekt wieloletnich, gruntownych studiów i kwerend archiwalnych. Praca zawiera 3400 (!) biogramów, każdy z nich opatrzony jest bibliografią. Ze zrozumiałych względów różnią się one szczegółowością, zawsze jednak stanowią niezwykle cenne źródło informacji. Warto też podkreślić, że w swych pracach Autor potrafi łączyć dociekliwość wnikliwego badacza z walorami pisarskimi.

Uroczystość wręczenia Nagród odbyła się w sposób nietypowy. Zwykle ma to miejsce w połowie grudnia, w dniu urodzin prof. Wereszyckiego. Tym razem jednak odstąpiono od tej tradycji i połączono ją z plenarnym posiedzeniem zamykającym III Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski w Auditorium Maximum UJ, który odbywał się w Krakowie. Można mieć nadzieję, że w ten sposób idea Nagrody została dodatkowo rozpropagowana.

Redakcja „Prac Historycznych”